

פרשת
בלק
תשפ"ה

גליון המאמר

בה"י
שנה ד'
גליון
קפ"ט

פנינים יקרים, רעיונות מכריקים, סיפורים נפלאים,
מתוך שיעורי הרב הגאון המשפיע,
פה מפיק מרגליות
רבי מאיר צוויבל שליט"א
מחבר ספרי נר המאיר

פניני המאיר

'לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל
בישראל, ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו'
(במדבר כג כא).

וי"ל בהקדם לפרש המדרש פליאה: 'מה
ראה קרח לחלוק על משה רבינו, פרשת
פדה אדומה ראה, ונראה לפרש עפ"י
מה דאיתא שהקדוש ברוך הוא ברא
את העולם בכ"א אותיות, כל יום בשלש
אותיות אחרות, ביום השני אותיות ה' ו' ז', ביום
השלישי ח' ט' י', ביום הרביעי כ' ל' מ',
בחמישי נ' ס' ע', בשישי פ' צ' ק', ובשבת
קודש עם אותיות ר' ש' ת' ע"כ.

והקשה הר"ק רבי אייזיק מזידיטשוב
זי"ע (ליקוטי מהרי"א ערך אמת) מדוע לא
התחיל הקב"ה עם האות א', דהיינו ביום
ראשון א' ב' ג', ביום שני ד' ה' ו', וכן על זו
הדרך עד ליום השבת שיבא באותיות ק'
ר' ש'. ומה ראה לחסר דווקא את האות א'
שהיא הראשונה שבאותיות ולא את האות
ת' שבאחרונה. ותיירץ, ד'שקר' במספר
קטן הוא שש, ו'אמת' במספר קטן הוא
תשע. וידוע דחותמו של הקב"ה אמת,
והנה כאשר תתחיל מן האות א' ותחשב
שלש שלש אותיות יעלה מנינם במספר
קטן לשש, דהיינו א' ב' ג' - שש, ד' ה' ו' -
שש, ז' ח' ט' - שש, וכן הלאה. לעומת זאת
כאשר נתחיל מן האות ב' ונחשב שלש
שלש אותיות כנ"ל, יעלה הכל כמנין תשע,
דהיינו ב' ג' ד' - תשע, ה' ו' ז' - תשע, ח'
ט' י' - תשע, וכן הלאה, כמנין אמת, לפיכך
התחיל הקדוש ברוך הוא דווקא מן האות
ב'. עכדה"ק.

והנה ידוע שימי השבוע מכוונים כנגד
השבועה רועים (עיי' ישמח ישראל פרשת ויצא),
יום ראשון כנגד אברהם, שני כנגד יצחק,
שלישי כנגד יעקב, רביעי כנגד משה,
חמישי כנגד אהרן, שישי כנגד יוסף,
שביעי כנגד דוד מלכא משיחא, עיי"ש.
נמצא דיום הרביעי שנברא באותיות כ'
ל' מ' הוא מכון כנגד משה רבינו, ויש
לומר דלכן זכה משה רבינו להיות מלך על
ישראל, כיון שיש לו הבחינה של אותיות
מלך. אמנם זהו דווקא אם הולכים בדרך

מאמר המאיר

בלק ובלעם רצו למעט זכות העקידה כדי למעט ההשפעה

שנה עליו פרק אחד

ונראה לפרש בהקדם דברי המדרש
בפרשת חוקת (ילקו"ש פרק ט), על הפסוק
(במדבר כ ח) 'ודברתם אל הסלע לעיניהם
ונתן מימיו, וז"ל: כך אמר הקדוש ברוך
הוא למשה, כשהיה סלע זה קטן הכית
אותו, שנאמר (שמות יז ו) 'והכית בצור, אבל

בפרשתן (במדבר כב ו): 'אולי אוכל נכה בו
ואגרשנו מן הארץ, וברש"י: 'נכה בו. לשון
משנה היא, מנכה לו מן הדמים, לחסר
מהם מעט'. ע"כ.

הקב"ה הכניס לבלעם לשון מדברת טובות

בתקופת הראשונים היתה תקופה טובה ליהדות ספרד, מלכי הערבים שלטו במדינה והללו
נטו חסד לישראל, רבים מן היהודים תפסו תפקידים חשובים בהנהגת המדינה ובארמון
המלוכה וביניהם היו גם גדולי עולם, אחד המיוחדים שבהם היה רבינו שמואל הנגיד, מחכמי
הראשונים הנודע בספרו 'מבוא התלמוד' הנדפס בסוף מסכת ברכות. על שולחנו התאחדו
תורה וגדולה יחדיו, וכאשר עמד המלך על חכמתו ועל יושרו מינהו ליועצו. מעמד זה סייע
לו לעזור רבות לאחיו היהודים אך מאידך הקנה לו הדבר גם שונאים רבים, בין שרי המלוכה
וגויי הארץ שהתקנאו במעמדו הרם ובכבוד הרב שכבודו המלך.

פעם אחת טייל המלך ברחובות העיר 'גראנאדא' כשרבי שמואל הנגיד מלווהו, לפתע יצא
מאחד החנויות ערבי אחד והתחיל לחרף ולגדף את רבי שמואל לעיני המלך ומלוויהם, רבי
שמואל בעצמו לא ענה מאומה ולא התייחס אליו כלל אך המלך נזדעזע למראה החוצפה
וחמתו בערה בו, 'היתכן לבזות את יועצי היקר כך לעיני?!', 'אני מצוה עליך שתכרות את
לשונו של חצוף זה!' קרא לרבי שמואל הנגיד בכעס, רבי שמואל נענה בראשו כמסכים והם
המשיכו בטיולם.

לאחר ששב לביתו שלח רבי שמואל את משרתו לברר את מצבו של הערבי הלו והוברר
לו שהלה עני מרוד וסובל כמה צרות במשפחתו, רבי שמואל הבין שצרותיו של האיש דיברו
מתוך גרונו ושלא לו סכום כסף נכבד לשלם את חובותיו ולהעמידו על רגליו, הוא גם סייע לו
בעצה טובה ובשאר ענינים עד שהלה נהפך לו לאוהב גדול. כעבור כמה שבועות עברו שוב
המלך ורבי שמואל באותו רחוב וכאשר הבחין בו הערבי רץ לקראתו ונישק את ידיו ושבחו
והלילו לרוב. כשהתרחקו משם תמה המלך באוזני רבי שמואל: 'הלא ציויתך שתכרות את
לשונו, ומדוע הפרת את פקודתי?!', השיב רבי שמואל: 'חלילה! לא עברתי כלל את מצוות
מלכי, אלא קיימתייה מיד על הצד היותר טוב, אכן כרתי את לשונו הרעה ותחתיה שמתי לשון
טובה ונקיה...'

ויש להמליץ זה בביאור הדברים שאמר בלעם (במדבר כב לח): 'הדבר אשר ישים אלקים בפי
אותו אדבר, דהיינו שהקדוש ברוך הוא נתן לתוך פיו לשון חדשה, לשון שמדברת טובות על
ישראל, ובעל כרחו בירך ולא קילל.

מאמר המאיר

פניי המאיר

אמת, שיום ראשון נברא באותיות ב' ג' ד' ושני באותיות ה' ו' ז' וכן"ל, אמנם אם הולכים בדרך השקד, לומר שהעולם נברא באות א' תחילה, אז יוצא שיום רביעי נברא באותיות כ' ל' י', וממילא אין שום ראיה וסמך מזה שמשה רבינו צריך להיות מלך. וזה היתה טעותו של קרח, דהוא הלך בדרך השקר על כן טען שמשה רבינו לקח לעצמו את המלוכה שלא על פי ציווי ה' יתברך, ומה שזכה לקבל תורה מפי הקב"ה אינה ראיה, כי הוא רק בבחינת כל"י מושג לקבל, כי כחו הוא מאותיות כ' ל' י', על כן נתן הקדוש ברוך הוא את התורה על ידו, אבל באמת אינו צריך להיות מלך, והביא קרח ראיה לזה מפרשת פרה אדומה, דכתיב ביה 'ונתן עליו מים חיים אל כל', דהיינו שהקב"ה מסר את התורה הקדושה שנקראת 'מים חיים' אל כל"י, למשה רבינו שהוא בבחינת כל"י, ולא בבחינת מלך. וזהו הביאור במדרש: 'מה ראה קרח לחלוק על משה רבינו, פרשת פרה אדומה ראה, דהיינו שמפרשת פרה אדומה מצא ראיה לערער על מלכותו של משה.

ובזה יש לבאר המדרש פליאה: 'לא נתקרה דעתו של דוד עד שהגיע לפרק בתולה נישאת ליום הרביעי', דהנה דוד המלך הוא כנגד יום השבת, כאמור ושונאי דוד טענו שבריאית העולם התחילה באות א', ויום השבת נברא באותיות שק"ה, וממילא נמצא שכוחו של דוד הוא מבחינת שק. והנה חז"ל אמרו בריש כתובות 'בתולה נישאת ליום הרביעי', ויש לומר בטעם הדבר, כיון שחתן דומה למלך, על כן עושים הנישואין ביום רביעי שהוא באותיות מל"ך, על פי דרך האמת. וזהו הכוונה 'לא נתקרה דעתו של דוד עד שהגיע לפרק בתולה נישאת ליום הרביעי', דזה מוכיח שבריאית העולם התחילה מן האות ב', ולא כדבריהם של שונאי דוד.

ויש לומר עוד, דמטעם זה אין תוקעין בשופר בראש השנה שחל להיות בשבת, כיון שהשבת נברא באותיות ר' ש' ת', שהם מרמזים על 'תרועה שברים תקיעה', וזה מורה שהשבת בעצמו כבר עושה הפעולה של תקיעת שופר כמבואר בספר"ק.

ובזה יש לפרש הכתוב: 'לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל', ותרגם אונקלוס: 'ואף לא עבדי לאות שקר בישראל', פירוש, שליית לדרך השקר בישראל, אלא רק דרך האמת, דהיינו ב' ג' ד' ה' ו' ז' וכן, והראיה לזה: 'ותרועת', מל"ך ב', דהיינו מתקיעת שופר שאין תוקעין בשבת, ומבתולה נישאת ליום הרביעי, בבחינת מל"ך, וכאמור.

רבי אליעזר הרי הוא עובר על כל תגרע, אמר לו רבי יהושע הרי הוא עובר על כל תוסיף, אמר לו רבי אליעזר לא נאמר כל תוסיף אלא כשהוא בעצמו, אמר לו רבי יהושע לא נאמר כל תגרע אלא כשהוא בעצמו, ועוד אמר רבי יהושע, כשנתת עברת על כל תוסיף ועשית מעשה בידך, כשלא נתת עברת על כל תגרע ולא עשית מעשה בידך. עכ"ל. ואיפסקא הלכתא כרבי יהושע.

והנה יצחק אבינו היה בכוח פטר רחם לאמו, ובכור טעון מתנה אחת כנגד היסוד, כמבואר בפרק איזהו מקומן, אמנם אחר כך במעשה העקידה הוקדש יצחק לקרבן עולה, ועולה טעונה שתי מתנות שהן ארבע, נמצא שנתערבו ביצחק דמים הטעונים מתנה אחת ודמים הטעונים שתיים שהן ארבע, דבזה נחלקו רבי

עכשיו, ודברתם אל הסלע, שנה עליו פרק אחד והוא מוציא מים מן הסלע. ובספר לב אריה כתב דהיינו פרק איזהו מקומן, עיי"ש לדרכו.

יצחק השתוקק שיזו מדמו שתיים שהן ארבע

ולדרכינו יאמר בזה בס"ד, על פי מה ששמעתי מדרש פליאה אחד וזו צורתו: 'אדם דואג על איבוד דמיו ואינו דואג על איבוד ימיו זה יצחק', ושמעתי מפרשים בזה ומטו בה משום אדמו"ר מהר"ש מקאפוסט זי"ע, על פי מה ששינינו בזבחים (פ) גבי דם קרבנות שנתערבו זה בזה קודם זריקה: 'מתן ארבע במתנה אחת, רבי אליעזר אומר ינתנו במתן ארבע, רבי יהושע אומר ינתנו במתנה אחת, אמר לו

כוחם של ישראל שיש להם רב"י מצות יותר מן העכו"ם

הגה"ק רבי אליעזר פיש זצ"ל מביקסאד היה מתגורר בעיר סאטמאר, והיה נוהג בכל ראש חודש לערוך שולחן בו השתתפו מניין מצומצם מאנשיו, פעם אחת באמצע הסעודה הוציא מכיסו מכתב שנשלח אליו מיהודי הדר בכפר סמוך והתחיל להקריאו בפני קהל ועדה, במכתב מפרט הלה את צרתו וסיפר שהוא סובל זה זמן רב מן הגלח שמטיל לו צרות בכל הזדמנות, הוא פירט כמה וכמה מעשים שעשה לו הגלח הרשע והוא ביקש מן הרב שיעזור לו להפטר ממנו. הרב סיים להקריא את המכתב ופנה אל אותו יהודי שישב שם בשולחנו: 'נ! אני סבור שרשע כזה הרוף ומצער איש ישראל על לא עול בכפו צריך להיות לו סוף מר! מה דעתך?', כמובן שהלה מיהר לאשר, אכן גם הוא מסכים למסקנתו של הרב, הרב מביקסאד הוסיף ופנה גם אל היושב לימינו: 'מה אתה אומר? האם גם אתה מסכים שהגלח צריך לזכות לסוף מר?', גם הלה מיהר להסכים, וכך פנה הרב אל כל אחד ואחד מן המסובים וכולם הסכימו שצריך לגזור על הגלח סוף מר. לאחר מכן המשיך הרב בשולחנו כרגיל.

לאחר ברכת המזון משיצאו החוצה ראו חבורות חבורות של אנשים שעומדים ומשוחחים נרגשות כאילו אירע איזה מאורע מסעיר, משבירו מה אירע נודע להם שאותו גלח מן הכפר הסמוך מת פתאום במיתה משונה, ויהי לפלא.

והנה בפרשת בחוקותי כתב הרה"ק מאוסטרובצא זצ"ל לבאר את חשבון הפסוק (ויקרא כו ה) 'ורדפו מכם חמשה מאה', ותו"ד בקצרה שכן נח יש לו עשר מצוות לא תעשה, ולעומתם בני ישראל נצטוו ברכ"ב מצוות לא תעשה, והנה כל אחד מן הלאוין של בן נח הוא כנגד עשרים לאוין של ישראל, ונמצא עמדו מאתיים מצוות לא תעשה של ישראל כנגד העשרה לאוין של בני נח, ועל ידי העשרים מצוות העודפות שיש לישראל יותר מבני נח הם דוחים ומתגברים על עשרים מהם, ולכן 'ורדפו מכם חמשה מאה', כפי חשבון של עשרים לכל אחד ואחד. עיי"ש.

ובזה יש לבאר המעשה הנ"ל היאך יכלו להתגבר על הגלח הרשע ולהמיתו, כיון שהיה להם הכח של הרב"י יותר מן הגלח. ובה יש לרמז בפסוק (במדבר כג יא): 'ויאמר בלק אל בלעם וגו' לקב אויבי לקחתך והנה ברכך בר"ך', דהיינו שברכת את ישראל שיש להם את הכח של בר"ך מצוות. וכן בדברי בלעם (שם כג כ): 'הנה בר"ך לקחתך, וברך ולא אשיכנה', דהיינו שאני רציתי לקחת את ישראל שיש להם הכח של בר"ך ולסלקם, אך תחת זה 'וברך ולא אשיכנה'.

מאמר השבת

יעקב אבינו לא חטא

'ידך כוכב מיעקב - אל תירא עבדי יעקב'.
כתוב בפרשתן (במדבר כ"ד): 'ידך כוכב מיעקב', וזה קאי על משיח שבא מיעקב אבינו, כמבואר במפרשים. והנה מצינו שהיה יעקב מתיירא מפני עון שיש בידו שנשא שתי אחיות, כדאיתא בפסחים (ק"ט) שלעתיד לבוא לא ירצה יעקב לברך מפני דבר זה. אמנם החיד"א (ראש דוד פרשת ויחי) כתב להביא ראיה מן התורה שיעקב אבינו לא חטא בזה, שהרי דרשו חז"ל (קידושין ע"ג) שהנשוא אשה שאינה הגונה לו יש לו בנים שאינם מוהגנים. והנה יעקב אבינו מיטתו שלימה, וכל בניו היו צדיקים וקדושים בלי מום, וממילא מוכח מזה שלא היה חטא בנישואיו כלל. עכ"ל.

וזהו פירוש המור: **'ידך כוכב מיעקב'**, דהיינו משיח שבא מיעקב אבינו, **'אל תירא עבדי יעקב'**, ואם תאמר הא איכא בידי עון זה שנשאתי שתי אחיות, וכיצד תבוא הגאולה על ידי, אין לך לחשוש מזה, והראיה - **'הבאים ישרש יעקב'**, כלומר שכאשר מסתכלים על שבטי קה הבאים משורש יעקב אבינו שכולם אהובים וכולם ברוכים, יודעים בוודאי שלא חטא בנישואין אלו, ולכן **'אל תירא עבדי יעקב'**.

יעקב נטל משכון מאליהו

'וירד מיעקב - אל תירא עבדי יעקב'.
בפרשת בחוקותי מבאי רש"י על הפסוק (ויקרא כ"ב) 'וזכרת את בריתי יעקב', דלחכי כתיב 'יעקב' מלא כיון שיעקב אבינו נטל אתו 'מאליהו הנביא כמשכון עד שיבוא לבשר את הגאולה לבניו. עיי"ש.

וזהו הכוונה: **'וירד מיעקב'**, דהיינו שלעתיד לבוא ירד אתו 'מיעקב ויחזור לאלהיו הנביא, ולכן **'אל תירא עבדי יעקב'**, דבוודאי תבוא הגאולה השלימה.

יעקב אבינו לא מת - בזכות התורה

'זכור זאת ליעקב - אל תירא עבדי יעקב'.
איתא במסכת מכות (ט): 'אמר רבי יוחנן, מניין לדברי תורה שהן קולטין, שנאמר (דברים י"ד) 'את בצר במדבר וגו', וכתבי בתריה (דברים י"ד) 'וזאת התורה וכו', מאי קולטין, ממלאך המות, כי הא דרב חסדא הוה יתיב וגריס בבי רב ולא הוה קא יכול שליחא [למלאכא ומוטא] למיקרב לגביה, דלא הוה שתיק פומיה מגירסא, סליק ויתיב אחרזא דבי רב, פקע ארזא ושתיק ויכליל ליה. והנה יעקב אבינו לא מת (תענית ה'), ויש לומר נמי דמהאי טעמא הוא, שהיה עוסק בתורה יומם ולילה ולא שלט בו מלאך המוות.

וזהו הכוונה: **'זכור זאת ליעקב'**, דהיינו שהיה יעקב עוסק תמיד בתורה הנקראת 'זאת', ולכן **'אל תירא עבדי יעקב'** ממלאך המות, דלא ישלוט בך לעולם.

מאמר המאיר

להאמור יובן, דיצחק אבינו שפך לב כמים בתפילה שיהיה דמו נשפך כמים בכמה מתנות, ולא ימעטו במתן דמו. ובזכות תפילה זו בצירוף עם מסירות נפשו אנו מבקשים לזכות לשפע של גשם ומים.

ובזה יתבאר שפיר המדרש הנ"ל, מה שצוה הקדוש ברוך הוא למשה 'שנה עליו פרק אחד והוא מוציא מים מן הסלע', וי"ל דקאי על פרק איזהו מקומן, דאמר לו שישנה פרק איזהו מקומן, ששם מבואר סדר מתנות הדמים של קרבנות, של עולה בשתי מתנות שהן ארבע, ושל בכור במתנה אחת כנגד היסוד, ובזה יתעורר זכותו של יצחק אבינו ששפך לב כמים שירבו בנתינת דמו על גבי המזבח, ועל ידי זה יזכו ישראל למים מן הסלע.

השפעת פרנסה לדורות בזכות יצחק

והנה בזכות מסירות נפשו של יצחק אבינו אנו זוכים לכל השפעות טובות לדורות

אליעזר ורבי יהושע, ולדעת רבי יהושע דהלכה כמותו נותן רק מתנה אחת ודיו. וזהו הכוונה במדרש: 'אדם דואג על איבוד דמיו ואינו דואג על איבוד ימיו זה יצחק', דהנה יצחק לא חשש לאיבוד ימיו, שהרי היה מוכן ומזומן למסור את נפשו ולעלות לקרבן אשה לה', ולא דאג רק על איבוד דמיו, דהיינו דמי העולה שבו שצריכים הזאה שתיים שהן ארבע, ועכשיו ממעטים מהם מתנה אחת ונותנם בבת אחת על גבי המזבח. ע"כ הפירוש כפי ששמעתי.

השפעות הגשם והמים לישראל בזכות תפילתו של יצחק על ריבוי הדמים

ובזה יש לבאר הנוסח בתפילת גשם: 'ושחת להורו לשחטו לשפוך דמו כמים, זיהור גם הוא לשפוך לב כמים', דהנה הלשון משמע ששפיכת לב כמים מחובר למה שלמעלה הימנו, גבי נסיון העקידה, ולכאורה תמוה, היכן מצינו ביצחק ששפך לב כמים במעשה העקידה. אמנם

תורה חדשה מאתי תצא

שנינו במשנה (פ"ו מ"ט): 'אמר רבי יוסי בן קסמא, פעם אחת הייתי מהלך בדרך, ופגע בי אדם אחד, ונתן לי שלום והחזירתי לו שלום, אמר לי, רבי מאיזה מקום אתה, אמרתי לו מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני, אמר לי רצונך תדור עמנו במקומינו וכו', אמרתי לו, בני, אם אתה נותן לי כל כסף זהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם איני דר אלא במקום תורה.

ויש לדקדק, מדוע שינה מלשונו, שנקט בתחילה 'מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים', וכאשר השיב לאדם אמר 'איני דר אלא במקום תורה', ולא אמר 'איני דר אלא במקום של חכמים וסופרים'. גם יש לדקדק שם בענינים אחרים.

ונראה לפרש על פי מה דכתב הגה"ק רבי שאול בראך זצ"ל (דבר המלוכה אות שס"ב)

לפרש את הפסוק (ישעיה נ"א ד) 'תורה חדשה מאתי תצא', דהנה תרי"ג מצוות נמסרו לישראל בסיני, שני מצוות מהם זכו לשמוע מפי הגבורה, ותרי"א מצוות האחרות קבלו על ידי משה רבינו, והנה, באותם שתי מצוות מכיר כל אחד מישראל את חומר הענין, ואפילו קל שבקלים מוכן למסור את נפשו עליהם, וזאת בגלל ששמעו אותם מפי ה' יתברך בלא סרסור, ולעתיד לבוא ישמיע הקב"ה לישראל גם את שאר המצוות, ואז יהיו כל המצוות בבחינה של אנכי ולא יהיה לך. וזהו שאמר הקב"ה, 'תורה חדשה מאתי תצא', 'תורה' בגימטריא תרי"א, והיינו שגם את התרי"א מצוות הללו שלא שמענו אותם מפי הקב"ה בעצמו, ישמיע לנו אותם לעתידי לבוא. עכ"ל.

ובזה נבוא לפרש המשנה הנ"ל, 'אמר רבי יוסי בן קסמא, פעם אחת הייתי מהלך בדרך, ופגע בי אדם אחד, דהיינו אדם פחות, שלא הקפיד אלא על אותם שתי מצוות ששמעו מפי האחד יחיד ומיוחד, ובתרי"א מצוות האחרות זלזל, והוא ביקש מרבי יוסי שיבוא לדור במקומו, ורבי יוסי השיב לו 'איני דר אלא במקום תורה', כלומר, שאינו מסכים לדור אלא במקום שמקפידים גם על שאר התרי"א מצוות, ואין מזלזלים בהם.

מאמר המאיר

עלינו משמים שפע של פרנסה וברכה לכל השנה.

עצת בלק ובלעם לבטל את זכותו של יצחק

זהו הכוונה בפרשה דין, 'אולי אוכל נכה בו ואגרשנו מן הארץ', דהנה בלק ובלעם רצו לקעקע ביצתן של ישראל, אך ראו שזכותו של יצחק אבינו עומדת להם כנגדן, כמו שאמר בלעם בעצמו (במדבר כג ט) 'כי מראש צורים אראנו' דהיינו האבות הקדושים כמבואר ברש"י, על כן רצו לחפש איזה דרך לבטל את זכותו ולמעט את ההשפעה מבני ישראל, וזהו שפירש רש"י הק' בלשוננו הזהב: 'מנכה לו מן הדמים, לחסר מהם מעט', דהיינו שהם ביקשו לנכות מזכות הדמים שביקש יצחק להרבות בנתינה על גבי המזבח, ועל ידי זה 'ואגרשנו מן הארץ', מן הזכות של מצוה רצ"ו שהוא מסירות נפש, שע"ז נשפע להם כל ההשפעות בזכות מסירות נפשו של יצחק. ודו"ק.

עולם, כדכתיב התם בפרשת העקידה (בראשית כב ו): 'ויקח בידו את האש ואת המאכלת, ופירש רש"י: 'שישראל אוכלים מתן שכרה'. ובפרט יש לומר דקאי על השפעות של פרנסה ברווח, כדמשמע הלשון 'אוכלים' מתן שכרה. והנה מצוה רצ"ו במנין המצוות היא מצוות מסירות נפש, ובזה יש לפרש הלשון בברכת הפת: 'המוציא לחם מן הארץ', דהיינו שהקדוש ברוך הוא מוציא לישראל 'לחם', שהוא שם כולל לכל מיני פרנסות שצריך האדם, 'מן הארץ', בגימטריא רצ"ו, דהיינו ממסירות נפשו של יצחק אבינו, דבזכותו ניזונים ישראל.

ובזה יש לומר טעמא במילתא במה שנוהגים להטביל פרוסת המוציא בדבש ברישא דשתא, דהנה 'דבש' נטריקון 'ב' שהן ד', ואנו מבקשים לעורר בזה את זכותו של יצחק אבינו שהתפלל והשתוקק שיתנו מדמו שתי מתנות שהן ארבע, כדין קרבן עולה, ועל ידי זה יגזור

מעשה נורא מעונשם של רשעים

בספר פלא יועץ (ערך נבלות פה) מביא מעשה נורא זה לשונו: 'ואגיד לדור אשר שמעה אזני מעשה שאירע בימינו באיש אחד שהיה בדחן והיה מרבה בשחוק וקלות ראש בשמחת מרעים, והיה מדבר נבלות הפה וכדומה, מדברים הגורמים שחוק וקלות ראש ושמחה לריקים ופחזים. ויהי היום כאשר קרב קצו והיה שכיב מרע ומתעלף כמה ימים, ויהי בחצי הלילה פתח את עיניו כברקים ועמד והתחיל לעזק מרה, אוי וויי, אוי וויי, מה בא עלי, והעומדים עליו רעדה אחזתם והתחיל לומר להם, הלא תראו דמות אנשים שחורים וצורות משנות, שמראים לו נאדות נפוחים מלאים אש להריק לתוך פיו ושלשלאות של ברזל, וכהנה דינים קשים מכינים לו על אשר הרבה שחוק וקלות ראש ודברי נבלות, והיה צועק צעקה גדולה ומרה. ויהי היום וידוע הדבר בתוך העיר והיו מרבים העם לבא ולכלם היה מגיד כדברים האלה בקול צעקה גדולה, וכשהיה נכנס איש שעשה כמעשהו, היה אומר לו, גם אתה כמוני עשית גם עליך יעבר כוס. וכשהיה נכנס מי שראה ושתק וצחק, היה אומר לו, זכור אתה ביום פלוני ששמעת אותי דובר נבלה וליצנות, ובמקום שהיה לך להכות בסנדל על פני, שתקת וצחקת, גם עליך יעבר כוס כזה. והיה צועק מרה ומגיד הדינים קשים שהיו מראים לו, ונמשך בזה שלשה ימים ושלשה לילות, עד שלבסוף הניח ידיו לתוך פיו, ופער פיו לבלי חק והיה צועק, השליכו השליכו אש, ומתוך כך יצא נשמתו, ונתעוררו כל העם בתשובה. לזאת יחרד כל לב'. עכ"ל.

ואולי לזה כיוון בלעם הרשע באמר (במדבר כג י) 'תמות נפשי מות ישרים', כיון שראה הסוף של הרשעים וביקש למעט שלא ימות כמוהם.

לעילוי נשמת

הרה"ק רבן ומאורן של ישראל

רבי חיים בן רבי משה זצ"ל

בעל אור החיים הקדוש

יומא דהילולא קדישא

ט"ו תמוז

לעילוי נשמת

הרה"ק מופת הדור

רבי אלעזר בן רבי אלימלך

זצ"ל מריישיא

בעל משנה למלך

יומא דהילולא קדישא

ט"ו תמוז

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' משה חיים

ב"ר אשר זעליג ז"ל

הונצח ע"י חתנו ידידינו

הרבני הנכבד והמפואר,

הרה"ח ר' דוד שטיינבערג הי"ו